
TREBALL FINAL DE GRAU II: L'IMPACTE DE LA TERÀPIA DEL JOC EN INFANTS A L'ÀMBIT HOSPITALARI

MEMÒRIA FINAL

Jaume Sànchez Calonge
Maria Yquem Sauerschell Payeras

Universitat Pompeu Fabra, Escola superior de Ciències de la Salut,
Tecnocampus Mataró-Maresme
Treball final de grau II
4t d'Infermeria curs 2017-2018
Directora: Dra. Sandra Arco

ÍNDEX:

1. Resum	4
2. Introducció	6
3. Objectius	9
4. Metodologia	10
5. Cronograma.....	14
6. Resultats	15
7. Discussió	24
8. Conclusions	29
9. Implicació a la pràctica professional	30
10. Referències bibliogràfiques	31
11. Annexes.....	35

1. RESUM

Introducció: L'hospitalització infantil provoca als pacients, a part de suposar una ruptura amb la seva vida quotidiana, provoca un gran impacte psicològic. El joc és l'ocupació principal de tot infant i, com a tal, influeix de manera positiva durant el procés d'hospitalització, ja que actua sobre l'aspecte anímic de la persona, l'acceptació del tractament, com també de la pròpia malaltia. En l'àmbit de la infermeria, el joc és una de les tècniques que s'hauria de tenir en compte dins de l'atenció dels infants, ja que permet que les cures s'abordin de manera integral i holística.

Objectiu: Conèixer la literatura científica publicada durant els darrers deu anys sobre la teràpia del joc en pacients pediàtrics en l'àmbit hospitalari.

Metodologia: Es tracta d'un estudi descriptiu transversal sobre tots aquells articles que parlen sobre la teràpia del joc en infants en l'àmbit hospitalari, mitjançant una revisió de la literatura d'articles publicats en els últims deu anys. Les bases de dades utilitzades són PubMed, Scielo i Dialnet; s'obtenen 25 articles de mostra final.

Resultats: La majoria de pacients són d'infància escolar (6-12 anys) amb un 40% del total. L'àrea on es porta a terme la teràpia del joc és molt variada, però predomina en unitats pediàtriques i oncològia. El joc més prevalent són les joguines amb un 34,7%. A 17 articles s'observa una disminució d'ansietat a través del joc. Respecte al nivell d'estrès, en 11 articles es menciona aquesta emoció, i gràcies al joc tornen a presentar emocions positives. En quant al dolor, a 9 articles hi ha disminució del dolor, mentre que 1 article descriu que hi ha poca evidència científica sobre la disminució del dolor arrel de l'aplicació de la tècnica del joc. El rol de la infermeria es menciona dues maneres: com a responsable de la realització de la tècnica i del joc, i la manera com s'hauria d'introduir el joc en la cura diària a la infermeria.

Conclusió: La teràpia del joc és utilitzada en diferents àrees de l'hospital pels professionals de salut i és utilitzada en diverses metodologies, majoritàriament a través de joguines. El joc influeix en la disminució de nivells emocionals, com l'ansietat i l'estrès, però també del dolor. A part de la disminució dels factors negatius, en la pràctica infermera també s'utilitza el joc per millorar la comunicació entre pacient i infermera.

Paraules clau: *Play therapy, children hospitalized, nursing care, play intervention, child, pediatrics, nursing, anxiety, pain.*

ABSTRACT

Background: Children's hospitalization causes patients, besides supposing a rupture with their daily lives, a great psychological impact, which can be seen on three different levels: one would be emotional changes (where anxiety is the most representative), changes in behaviour and, finally, cognitive disorders.. The main occupation of children is to play, and, as such, it influences positively the hospitalization process, it acts in the emotional aspect of the person, in the acceptance of the treatment, as well as, in the acceptance of their own illness. In the field of nursing, the game is one of the techniques that should be taken into account in the cure of children, as it enables to deal with it in a comprehensive and holistic way.

Objective: To analyze the published scientific literature of the previous ten years on the play therapy in pediatric patients in the hospital.

Method: This is a descriptive cross-sectional study on all those articles that deal with game therapy in children in the hospital setting through a review of the literature of articles published during the past ten years. The databases used are PubMed, Scielo and Dialnet; 25 final sample articles have been selected.

Results: 40% of the articles focus on patients who are in primary school age (6-12 years) . The area where the game therapy is carried out is very varied, but it predominates in pediatric units. The most prevalent game is toys with a 34.7%. In 17 articles a decrease in anxiety through the game technique is proofed. Regarding the level of stress, which is mentioned in 11 articles, the application of games arouses positive emotions. As for pain, nine articles see a decrease in pain, while another one describes that there is still little scientific evidence. The role of nursing is mentioned in two ways: one as responsible for the realization of technique and game, and, the other one, a show the game should be introduced in the daily care of nursing.

Conclusion: The game therapy is used in different areas of the hospital by health professionals and is used in several methodologies, mostly through toys. The game influences the diminution of emotional levels, such as anxiety and stress, as well as pain. Besides reducing the negative factors, the game is also used to improve the communication between patient and nurse.

Key-words: *Play therapy, children hospitalized, nursing care, play intervention, child, pediatrics, nursing, anxiety, pain.*

2. INTRODUCCIÓ

L'últim registre de morbiditat hospitalària infantil a nivell nacional és de l'any 2005, any en el qual un total de 829.765 infants van ser ingressats, dels quals 353.777 tenien entre 1 i 4 anys i 475.998 tenien entre 5 i 14 anys ⁽¹⁾.

Respecte a les causes d'hospitalització d'infants, segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística, les més freqüents serien: les malalties infeccioses (10'4 %), les neoplàsies (7'8 %), les malalties de la sang i dels òrgans hematopoètics (3%), del sistema nerviós i dels sentits (6'8%), de l'aparell respiratori (21'6 %), l'apendicitis (5'4%), l'enteritis i colitis no infecciosa (3'4 %), les malalties del sistema osteoarticular i del teixit connectiu (3'5%) i, finalment, per lesions i enverinaments (9'10%) ⁽¹⁾.

Pel que fa a la duració de l'estada dels infants en els hospitals, l'estada mitjana dels nens d'1 a 4 anys és de 3,40 dies i, pels infants de 5 a 14 anys, de 3,60 dies ⁽²⁾. En relació amb la durada i les causes d'hospitalització, respecte a l'estada curta (d'1 a 30 dies), la majoria dels nens han estat hospitalitzats degut a processos infecciosos o parasitaris, mentre que per a l'estada llarga (de 31 dies a 6 mesos), destaquen les neoplàsies com a principal causa ⁽³⁾.

Cal destacar l'impacte psicològic que l'hospitalització causa al malalt i algunes de les teràpies que poden minimitzar aquests efectes.

Per una banda, l'impacte psicològic pel malalt es pot manifestar amb canvis tant en el comportament (portant a l'agressivitat i/o mutisme, per exemple), així com també, canvis emocionals, com les pors, l'ansietat i els temors ⁽⁴⁾. A més a més, també pot representar alteracions cognitives, tals com un dèficit d'atenció i una dificultat per concentrar-se. Alhora, cal tenir en compte que aquests problemes poden veure's intensificats a causa de la mateixa malaltia ^(4,5).

Per una altra banda, a més de fer front a la malaltia i als possibles efectes anteriorment descrits, els nens hospitalitzats també han de fer front a l'absència i/o la privació d'una vida normal, ja que la malaltia i l'hospitalització causen la ruptura total de la vida quotidiana d'aquests infants. Igualment, a la família de l'infant també els hi causa un gran impacte, ja que el fet de tenir un familiar menor

ingressat, els pot causar angoixa i, per aquest motiu, l'equip sanitari ha d'afavorir la participació d'aquests en el seu procés d'hospitalització ^(6,7).

Tal com hem mencionat anteriorment, l'hospitalització pot provocar canvis emocionals en els infants, essent l'ansietat la resposta més freqüent a l'hospitalització, pel fet que no estan familiaritzats amb l'entorn i ho perceben com una experiència amenaçadora i estressant. Aquesta resposta d'ansietat dels infants, pot causar la complicació en el tractament, vist que poden mostrar un comportament d'hostilitat o no cooperatiu envers els professionals de salut ^(4,8).

Contra aquests efectes negatius, existeixen diferents tipus de teràpies que tenen un impacte favorable durant el procés d'hospitalització i que actuen en l'aspecte anímic de la persona, afavorint l'expressió dels seus sentiments, a més de contribuir a la millora del tractament. Uns exemples d'aquestes teràpies serien: teràpies assistides amb animals, la musicoteràpia, l'arteràpia i, dins aquesta, hi trobem la teràpia del joc o teràpia ocupacional ^(9,10,11).

Com va destacar la fundadora d'infermeria, Florence Nightingale, el joc és essencial per als infants hospitalitzats. El joc, a més de ser l'ocupació principal dels infants, és l'element vital en el creixement normal i el desenvolupament motor, emocional, mental i social del nen; els proporciona noves sensacions, els ajuda a tractar amb la realitat i, a més, els hi dona l'oportunitat de desenvolupar el seu propi domini sobre el món, essent la manera amb la qual es comuniquen amb el context on viuen i la forma amb la que expressen els seus sentiments ^(6,12,13).

El joc a l'hospital és fonamental ja que, per una banda, actua com a facilitador en la integralitat de la cura, i, per una altra, té una gran importància en l'acceptació del tractament i de la malaltia ja que permet que els infants compleixin amb el tractament ⁽¹⁴⁾. A més, també ajuda en els aspectes psicològics dels infants, com per exemple: redueix l'angoixa durant els tractaments, alleuja el dolor i l'ansietat ⁽¹⁵⁾.

El joc, juntament amb el tractament farmacològics, provoquen beneficis directes a la salut dels infants. Per aquest motiu, és indispensable que els hospitals pediàtrics o unitats pediàtriques tinguin espais lúdics i d'oci adequats per a ells ⁽¹⁴⁾. L'objectiu d'aquesta teràpia és obtenir un bon desenvolupament psicosocial infantil, a través del joc. Durant la recerca bibliogràfica prèvia al tema escollit hem descobert articles de diferents autors, com M. Guadalupe Hernández ⁽¹⁴⁾, que apunten

que els infants que juguen dins de les unitats de pediatria, tenen una bona adherència al tractament i una bona relació amb els treballadors sanitaris ^(14,16).

Dins de la teràpia del joc, podem trobar diferents formes de desenvolupar-la: de forma individual o grupal. Així, a certs articles s'optava per a la teràpia de manera grupal en una sala de joc i, per l'altra, si el nen estava enllitat o havia de realitzar-se una prova invasiva o una intervenció quirúrgica, s'optava per l'individual ^(8,17). Alhora, també és recomanable que els pares estiguin presents ⁽⁸⁾. A més, trobem que es poden desenvolupar amb diferents metodologies com: el dibuix, els jocs de rol, mitjançant la música o la dansa, la narració i les pel·lícules ⁽¹⁷⁾.

Aquests beneficis també es veuen reflectits en el treball de les infermeres de pediatria. Com que els infants requereixen una cura especial i diferenciada, el joc és una de les tècniques que faciliten el procés de la comunicació i relació entre els infants i els professionals sanitaris ^(12,18). El fet de jugar, és una tècnica a tenir en compte dins de l'atenció infantil, ja que actua com a estratègia de cura, que provoca que les cures s'abordin de manera holística durant la rutina diària, durant la preparació dels nens per anar a quiròfan i durant els procediments invasius i dolorosos ⁽¹⁶⁾. Dins del desenvolupament d'aquest treball és descobrir quin ús clínic es pot donar dins de les unitats de pediatria dels hospitals. Alhora descobrir quins són els mètodes que s'utilitzen i quins són els més efectius envers el dolor, l'ansietat i l'estrès dels pacients pediàtrics.

3. OBJECTIUS

Aquest estudi té com a objectius:

1. General:

- Conèixer la literatura científica publicada dels 10 anys anteriors sobre la teràpia del joc en pacients pediàtrics en l'àmbit hospitalari.

2. Específics:

- Conèixer l'aplicació de la teràpia del joc en infants hospitalitzats.
- Identificar els tipus de jocs i en quina àrea es porta a terme.
- Descriure l'impacte del joc en el control de l'ansietat, l'estrès i el dolor.
- Descriure el rol de la infermeria en la teràpia del joc.

4. METODOLOGIA

Disseny d'estudi:

És una revisió bibliogràfica, un estudi descriptiu transversal, sobre tots aquells articles relacionats amb la teràpia del joc en nens, dels últims 10 anys anteriors, realitzat a l'Escola de Ciències de la Salut del Tecnocampus de Mataró-Maresme. Aquesta revisió l'hem realitzada a través de les següents bases de dades científiques: Medline (Pubmed), Dialnet, Scielo i Cochrane.

Paraules clau:

Per la nostra estratègia de cerca hem utilitzat una sèrie de paraules clau, que són les següents: Play therapy, children hospitalized, nursing Care, Child, Play Intervention. A partir de les nostres paraules claus elaborades, hem definit els operadors booleans AND i OR que hem utilitzat per la nostra cerca, que són els següents termes Mesh: Play therapy, Child, Children, Hospitalized Child, Pediatrics, Nursing, Nursing Care, Anxiety, Pain, Surgical Procedures. Mentre que amb l'operador boleanà NOT hem utilitzat el terme Mesh: Adult.

Estratègia de cerca:

La cerca s'ha realitzat a través de totes les bases de dades mencionades anteriorment, a través d'aquestes següents estratègies de cerca:

PUBMED	
Estratègia de cerca:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ("Play Therapy"[Mesh]) AND "Nursing"[Mesh])
Operadors booleans:	AND
Articles totals:	96 articles.
Criteris exclusió:	17 articles. (Criteri d'exclusió, 10 anys anteriors)
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> ● Unstructured play for anxiety in pediatric inpatient care. ● The impact of a creative play intervention on satisfaction in nursing care: a mixed-methods study. ● Using play therapy in pediatric palliative care: listening to the story and caring for the body. ● Understanding nurses awarnes as to the use of therapeutic play in child care.

PUBMED	
Estratègia de cerca:	▪ ("Play Therapy"[Mesh]) AND "Child"[Mesh]) AND "Pain"[Mesh]
Operadors booleans:	AND, AND
Articles totals:	14 articles.
Criteria exclusió:	7 articles. (Criteri d'exclusió, 10 anys anteriors).
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> • The Effect of Directed Medical Play on Young Children's Pain and Distress During Burn Wound Care.

PUBMED	
Estratègia de cerca:	▪ ("Play Therapy"[Mesh]) AND "Child"[Mesh]) NOT "Adult"[Mesh]
Operadors booleans:	AND, NOT
Articles totals:	150 articles.
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> • Contribution of structured therapeutic play in a nursing care model for hospitalised children. • Play interventions to reduce anxiety and negative emotions in hospitalized children. • Play as a care strategy for children with cancer. • Child life services. • Effect of play activities on hospitalized children's stress: a randomized clinical trial. • Playful intervention with chronically-ill children: promoting coping. • Play-based procedural preparation and support intervention for cranial radiation. • Therapeutic play to prepare children for invasive procedures: a systematic review.

PUBMED	
Estratègia de cerca:	▪ ("Play Therapy"[Mesh]) AND "Surgical Procedures, Operative"[Mesh]
Operadors booleans:	AND
Articles totals:	49 articles.
Criteria exclusió:	8 articles. (Criteri d'exclusió, 10 anys anteriors)
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> • Effect of therapeutic play on pre- and post-operative anxiety and emotional responses in Hong Kong Chinese children: a randomised controlled trial. • Therapeutic play in preparing for surgery

DIALNET	
Estratègia de cerca:	Terapia del juego pediàtric.
Operadors booleans:	-
Articles totals:	7 articles.
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> ● Use of music and play in pediatric nursing care in the hospital context. ● La importancia del juego en el control del dolor pediàtric. ● Manejo del dolor a traves de terapia de juego: Revisión sistemática.

SCIELO	
Estratègia de cerca:	<ul style="list-style-type: none"> ■ Juego AND hospital AND niños
Operadors booleans:	AND, AND.
Articles totals:	25 articles.
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> ● The use of playing by the nursing staff on palliative care for children with cancer. ● Rescuing the pleasure of playing of child with cancer in a hospital setting. ● El juguete terapeutico: estrategia de alivio del dolor y tensión durante la curación quirúrgica en niños. ● Juego terapeutico en la preparación del niño para la punción venosa en un servicio de emergencia.

SCIELO	
Estratègia de cerca:	<ul style="list-style-type: none"> ■ Juguete terapeutico AND niños AND hospital
Operadors booleans:	AND, AND
Articles totals:	8 articles.
Articles seleccionats:	<ul style="list-style-type: none"> ● Influence of Therapeutic Play on the anxiety of hospitalized school-age children: Clinical trial

Població d'estudi:

La nostra població d'estudi, són tots aquells articles que parlin sobre la teràpia del joc en infants en l'àmbit hospitalari.

Criteris d'inclusió i d'exclusió:

Hem utilitzat una sèrie de criteris d'inclusió i també d'exclusió. Com a criteris d'inclusió s'han definit els següents:

- Publicats en els següents idiomes: anglès, català, castellà, portuguès i alemany.
- Articles en referència sobre els infants.
- Publicats entre els anys 2008-2018.

Com a criteris d'exclusió:

- Articles que parlin del joc en entorn no hospitalari (escola, al Centre d'Atenció Primària, etc).
- En infants que no pateixin de cap tipus de malaltia o procés invasiu.

Variables d'estudi:

Les variables que hem analitzat són les següents:

- Any de publicació: Hem recollit tots aquells articles publicats no fa més de 10 anys.
- Llengua: Hem distribuït tots els articles, redactats en castellà, català, anglès, portuguès i alemany.
- País de publicació: Hem distribuït tots els articles segons el país de publicació.
- Tipus de revista: Hem distribuït els articles segons la tipologia de revista: d'infermeria, de psicologia, de medicina, etc.
- Tipus d'estudi: Hem analitzat si l'article es tracta d'un estudi experimental, si és descriptiu o observacional o si es tracta d'una revisió sistemàtica.
- Edat dels nens: Hem analitzat a tots els estudis l'edat dels nens seleccionats. Agruparem els nens en tres grups; en primera infància (d'1 a 3 anys), infància preescolar (de 3 a 6 anys) i infància escolar (de 6 a 12 anys).
- Tipus de joc: Hem descrit el tipus de joc que es porta a terme als estudis.
- Perfil del pacient: Hem descrit el perfil del pacient pediàtric, és a dir, quina és la malaltia que està patint.
- Àrea que es porta a terme: En les diferents àrees de l'hospital (àrea quirúrgica, planta de pediatria, hospital de dia, etc.).

- Impacte d'ansietat: Hem estudiat l'impacte de la teràpia del joc en l'ansietat dels nens, si disminueix o si no hi ha cap mena de diferència. Tipus d'escala o metodologies utilitzades per la valoració d'ansietat.
- Impacte de l'estrès: Hem estudiat l'impacte de la teràpia del joc en l'estrès dels nens, si disminueix o si no hi ha diferència. Tipus d'escala o metodologies utilitzades per la valoració d'estrès.
- Impacte al dolor: Hem estudiat l'impacte de la teràpia del joc quant al dolor dels nens, si disminueix o si no hi ha cap mena de diferència. Tipus d'escala o metodologies utilitzades per la valoració del dolor.
- El rol de la infermeria: Quin és el paper que té la infermeria en aquesta teràpia.

Anàlisi de dades:

Per analitzar les dades, hem elaborat una taula d'Excel amb tots aquells articles seleccionats, classificats amb totes les variables que hem mencionat anteriorment. (*Annexe 1*)

Aspectes ètics i limitacions:

Dins del nostre treball no hem tingut cap conflicte ètic, ja que la modalitat d'aquest treball és una revisió de la literatura. Per tant no hem hagut que demanar cap autorització per dur-lo a terme. En quant a limitacions, tampoc ens hem trobat amb cap limitació per dur-lo a terme.

5. CRONOGRAMA

GENER						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBRER						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MARÇ						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ABRIL						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

MAIG						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

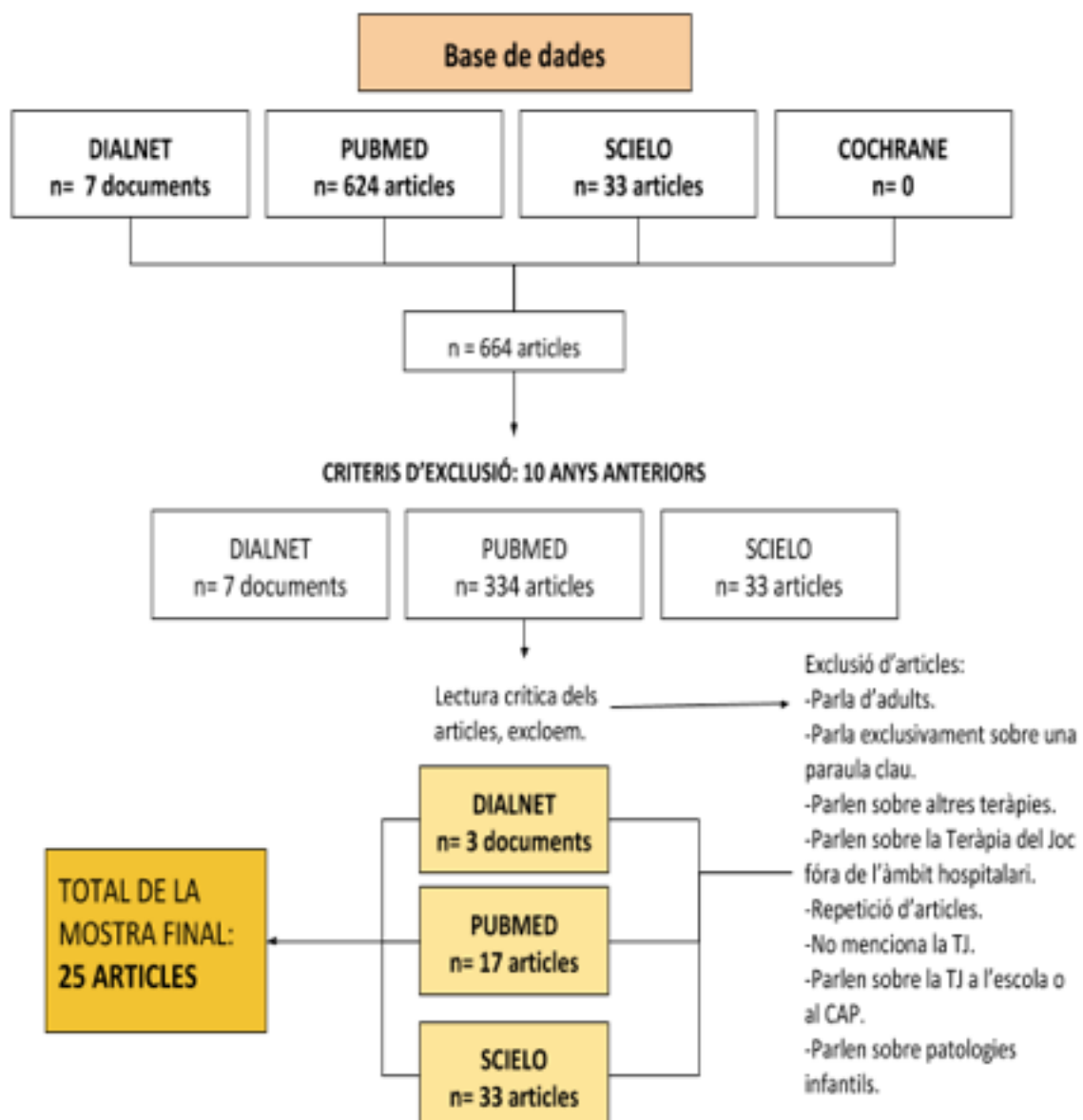
JUNY						
DL	DM	DC	DI	DV	DS	DG
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

	Jornada de TFG I i II.
	Tutories de seguiment amb la directora.
	Recerca d'articles.
	Realització de la introducció.
	Realització de la metodologia i el cronograma.
	Realització de les referències bibliogràfiques en norma Vancouver.
	Realització i preparació de la presentació.
	Entrega memòria de seguiment / final.
	Tribunal seguiment / Tribunal final.
	Realització dels resultats.
	Realització de la discussió i de les conclusions.

6. RESULTATS

El total dels articles trobats sobre la teràpia del joc en àmbit hospitalari, foren 664 articles. Tenint en compte el criteri d'exclusió dels articles publicats fa més de 10 anys, es varen obtenir 374 articles. Després de llegir els "abstracts", i aplicant els nostres criteris d'inclusió i d'exclusió, es varen excloure tots aquells articles; que tractaven la teràpia del joc en adults, que parlaven d'altres teràpies, els que no mencionaven la teràpia del joc i els articles que tractaven la teràpia del joc en llocs que no fossin a l'àmbit hospitalari. Finalment vàrem realitzar una lectura crítica de tots els articles que ens interessaven, i d'aquests, vàrem seleccionar 25 articles com a mostra. En el següent esquema s'il·lustra el procés de cerca, fins a arribar a la mostra final. (Figura 1)

Figura 1. Diagrama de flux.

A partir de la nostra mostra definitiva de 25 articles, hem realitzat l'anàlisi de dades de totes les variables estudiades, i presentem els resultats, a través de gràfics i percentatges.

En primer lloc, del total de la mostra, el 68 % d'articles (n=17), s'obtingueren de la base de dades de Medline (Pubmed), un 20 % (n= 5) de la base de dades de Scielo i el 12 % restant (n=3) de la base de dades Dialnet, mentre que de la base de dades de Cochrane, no vàrem trobar cap article en referència a la teràpia del joc en infants a l'àmbit hospitalari. (Figura 2)

Figura 2. Bases de dades dels articles.

Respecte als anys de publicació dels articles de la mostra, es va poder observar que el període major de publicació sobre la teràpia del joc en infants a l'àmbit hospitalari és entre els anys: 2014-2017, i que anterior a d'aquests anys, hi ha poca bibliografia escrita sobre el tema. A més, predominen els articles publicats a l'any 2014 i al 2016. (Figura 3)

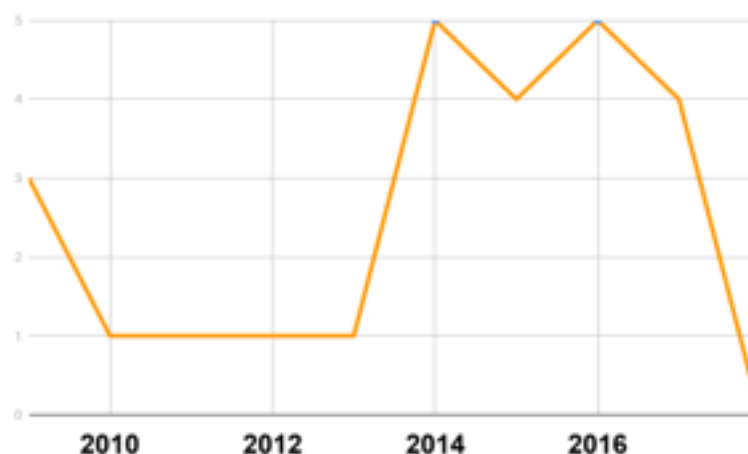

Figura 3. Any de publicació dels articles.

Respecte a la llengua dels articles, el 76% dels articles de la nostra mostra estan redactats amb llengua anglesa (n=19), un 16% en llengua portuguesa (n=4) i en llengua castellana, un 8% (n=2). Respecte a l'origen dels articles, els principals països on s'han publicat o s'han realitzat més estudis sobre la teràpia del joc, corresponen a Brasil, amb 13 articles. La nostra mostra també recull articles dels Estats Units, de Turquia, d'Espanya, d'Iran, de la Xina, del Canadà i dels Emirats Àrabs Units. (Figura 4)

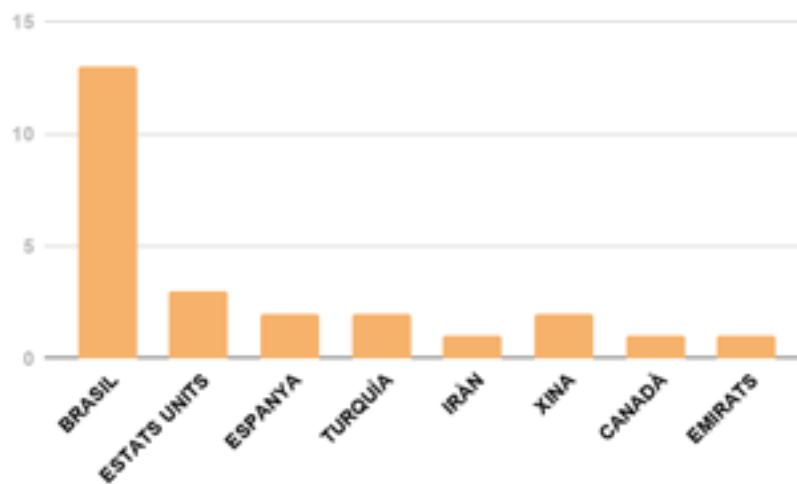

Figura 4. Països de publicació dels articles.

Quant al tipus de revista, predominen els articles de revistes d'infermeria (68%), seguits de revistes mèdiques (12%), de pediatria (12%), i finalment de teràpia ocupacional (8%). (Figura 5)

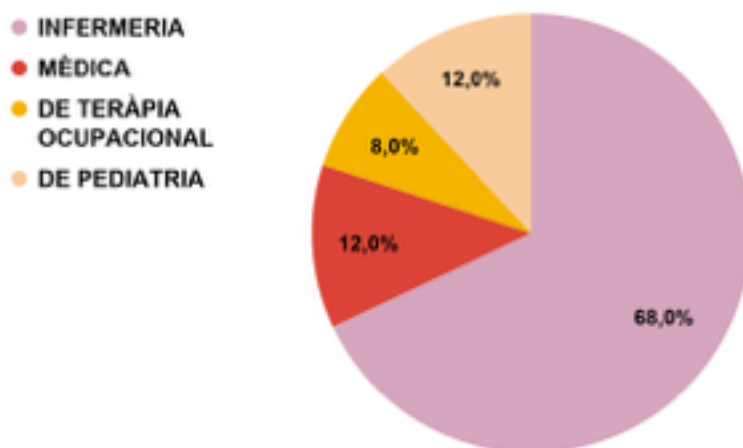

Figura 5. Tipus de revista dels articles.

Pel que fa al tipus d'estudi, els articles corresponen a estudis experimentals (48%), descriptius (24%), de revisions sistemàtiques de la literatura (24%) i, finalment, estudis observacionals (4%). (Figura 6)

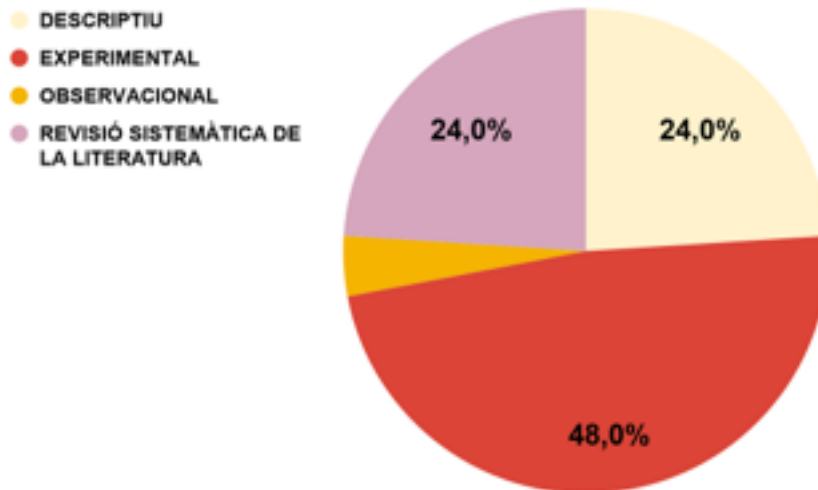

Figura 6. Gràfic del tipus d'estudi.

Quant el perfil dels pacients, tots els pacients són pediàtrics hospitalitzats, per processos patològics diferents; infants hospitalitzats en unitats pediàtriques per diverses causes (30%), infants amb patologies oncològiques (25%) infants que s'han de sotmetre a una cirurgia (15%), amb problemes respiratoris(10%), amb malalties cròniques (5%), pal·liatius (5%) o en situació d'urgència (5%), etc. (Figura 7)

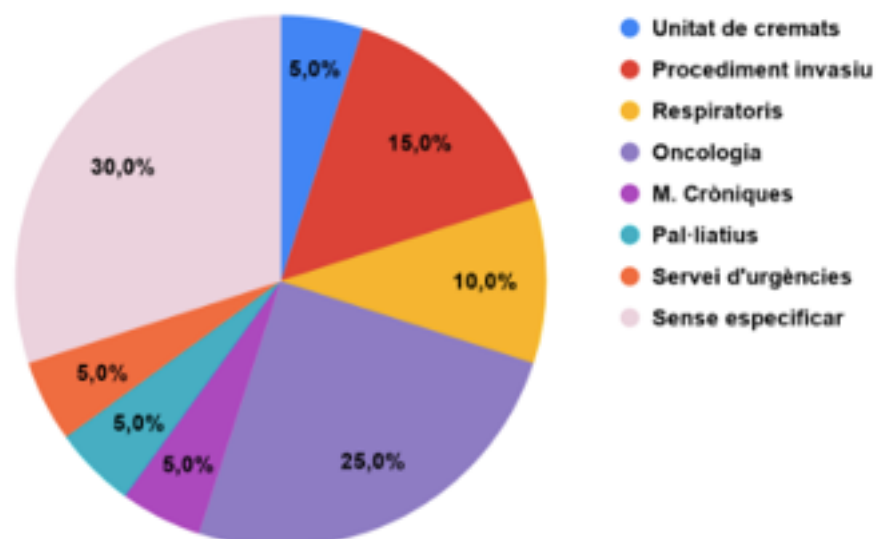

Figura 7. Patologies dels pacients pediàtrics.

Per analitzar l'edat, i com hem mencionat anteriorment a la metodologia del treball, hem distribuït les possibles edats en tres categories: en primera infància (1 a 3 anys), infància preescolar (de 3 a 6 anys) i infància escolar (de 6 a 12 anys). De tots els articles, 10 no especifiquen l'edat, ja que s'utilitzen infants amb altres criteris d'inclusió, com per exemple la patologia que estan patint. Conseqüentment, a la nostra mostra d'articles, s'observa que no hi ha cap article que estudia el grup de primera infància, majoritàriament els articles estudien el grup d'infants escolars, de 6 a 12 anys. (Figura 8)

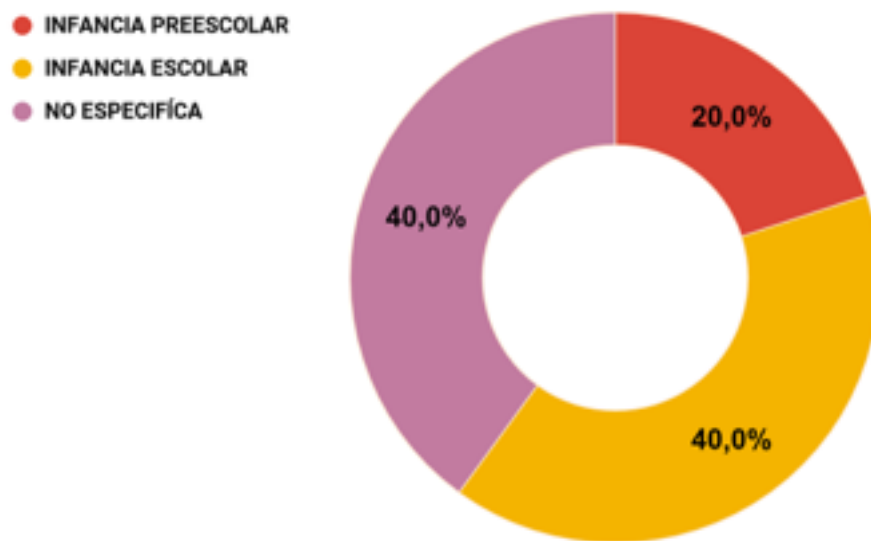

Figura 8. Gràfic de l'etapa dels infants que participen als estudis.

Referent a l'àrea on s'han portat a terme els següents estudis sobre la teràpia del joc, tots estan ubicats a l'àmbit hospitalari, més concretament a les següents unitats: unitat pediàtrica (41,7%), unitat de cirurgia pediàtrica (41,7%), unitat d'oncologia infantil (20,8%), en el bloc quirúrgic (16,7%), unitat de cremats (4,2%), unitat pal·liativa (4,2%), unitat de radiodiagnòstic (4,2%) i al servei d'urgències hospitalàries (4,2%). (Figura 9)

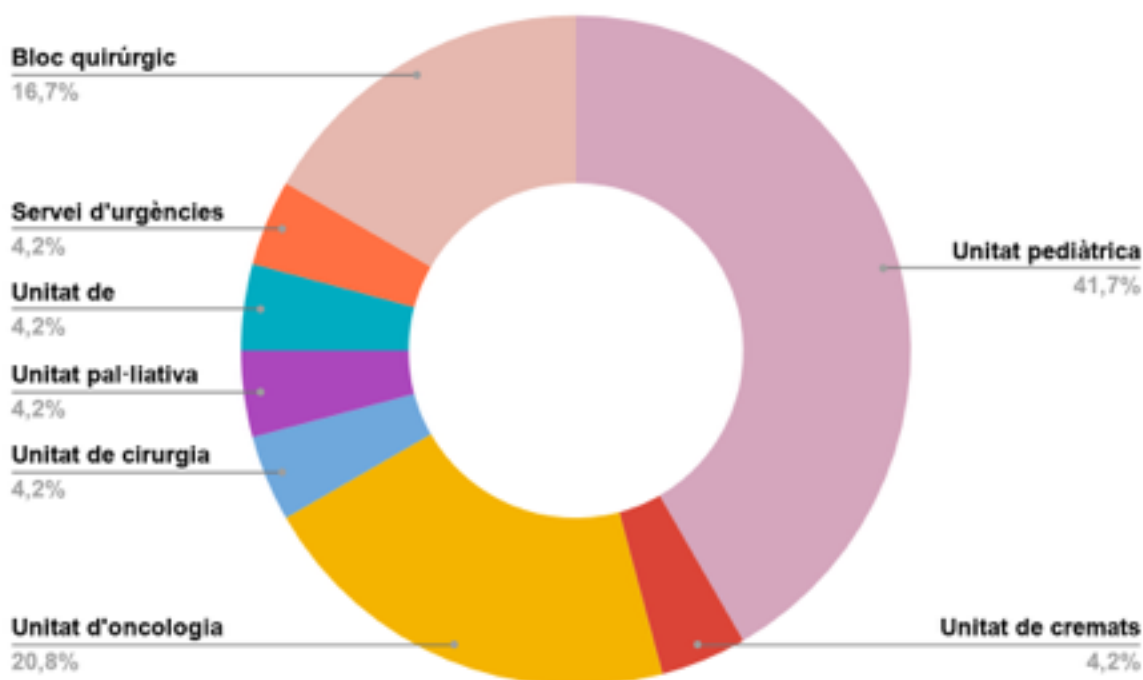

Figura 9. Àrea on s'aplica la Teràpia del Joc.

Quant als tipus de jocs utilitzats en els articles seleccionats, s'observa que s'utilitzen diverses metodologies. Un total de 7 articles utilitza el material de l'hospital com a mitjà d'introducció a la teràpia del joc. Concretament hi ha a dos articles que fan ús de la teràpia del joc mentre realitzen un canvi d'apòsit quirúrgic, emprant el termòmetre, els apòsits, etc., com a eina de joc ^(19,20). Igualment, l'article de William HC et al, que utilitza el joc mèdic, tracta d'utilitzar el material sanitari de la unitat ⁽⁸⁾. En el bloc quirúrgic, també s'ha pogut descobrir que juguen amb material que posteriorment utilitzaran pel procés invasiu ^(17, 21, 22). I en unitats pediàtriques, que s'utilitza conjuntament amb joguines ⁽²³⁾.

També hem trobat que a certes unitats, opten per nines representant les infermeres/infermers i metgesses/metges, com a 2 articles que s'utilitzen en unitats pediàtriques, conjuntament amb altres joguines^(18,24). També es dona al bloc quirúrgic, a l'article de Camila MP et al, on mitjançant un conte i les nines que representen l'equip quirúrgic expliquen a l'infant la cirurgia que se li haurà de realitzar ⁽²²⁾.

A certs estudis s'opta pel joc tecnològic, mitjançant videojocs, la televisió, l'ordinador, el mòbil, com també s'utilitzen vídeos i imatges per explicar el procés invasiu que hauran de passar ^(6,8,17,25-28).

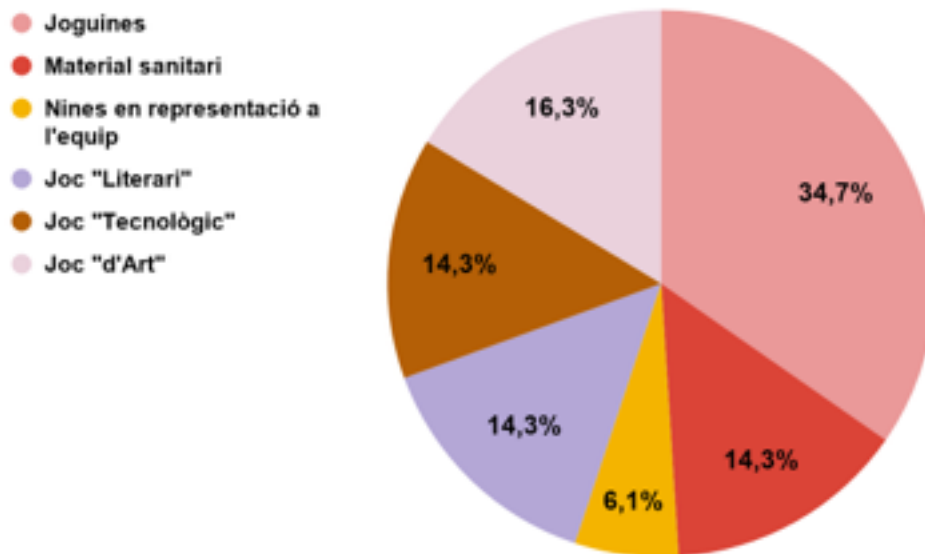
Concretament, en 2 estudis s'utilitza la metodologia de l'explicació de la radioteràpia i el bloc quirúrgic mitjançant vídeos i imatges ^(25,26).

A part d'això, també s'utilitza el joc "literari" a través de contes, llibres, jocs de rol i el teatre, com a mesura de distracció i per entendre la patologia que està patint o procés invasiu que se li realitzarà. A certs articles, s'opta per la narració d'històries ^(8,17,,22,29,30), com per exemple l'article de *Madeiros G. et al*, sobre el joc terapèutic en situació d'urgència, en què s'utilitza la narració (joc de rol) a la preparació de la punció venosa, perquè l'infant entengui la importància de què li hagin de fer la punxada ⁽²⁹⁾. També, s'observa que s'utilitza el conte, conjuntament amb les nines que representen tot l'equip sanitari i el material, durant el procés preoperatori ⁽²²⁾. Concretament a 4 articles, utilitzen llibres, com a mesura terapèutica ^(17,25,26, 31). I finalment, l'article de *Sabrina Gisele TS et al*, utilitza el teatre, juntament amb la música, joguines i manualitats, com a teràpia de joc ⁽³²⁾.

Una altra metodologia que s'utilitza és el Joc "d'art", on s'inclou el dibuix i la música. Concretament a 7 articles de la nostra mostra, s'opta pel dibuix com a distracció pels infants ^(6, 8, 17, 18, 27, 30, 31, 33). Quan a la utilització de la música com a joc, a la nostra mostra s'utilitza a 4 articles, juntament amb altres tipus de jocs ^(8,28, 32,33).

I finalment, l'últim tipus de joc, és el majoritari (17 articles), a través de joguines en general, juntament amb altres metodologies mencionades anteriorment, com per exemple: marionetes, trencaclosques, nines, cotxes i avionetes de plàstic, globus, etc. ^(6,8,12,17-23,25-,27,31-34).

Per tant com a resultat final, agrupant tots els tipus de jocs que es porten a terme a l'àmbit hospitalari, podem dir que les joguines, són el tipus de joc que s'utilitza més (34,7%), seguides del el "Joc d'art" (16,3%), el "Joc tecnològic" (14,3%), el joc amb el material sanitari (14,3%) i el "Joc literari" (14,3%) i en darrer lloc, el joc mitjançant nines en representació a l'equip sanitari (6,1%).
(Figura 10)

Figura 10. Tipus de Joc a l'àmbit hospitalari.

Tres de les variables que estudiem són sobre l'impacte que la teràpia del joc exerceix sobre els infants a nivell d'ansietat, d'estrés i de dolor.

En primer lloc, concretament 19 articles parlen sobre l'emoció negativa de l'ansietat i quin és l'impacte que realitza el joc en aquest aspecte. L'article experimental de Sabrina Gisele TS et al, com a resultat final, s'observa que no hi ha molta diferència de disminució de l'ansietat durant un procés de venopunció entre el grup control (grup en què no es realitza la teràpia del joc) i el grup experimental (grup en què es realitza la teràpia del joc)⁽³²⁾. L'article de Manuel MC, que es tracta d'una revisió sistemàtica de literatura, descriu que no es pot descriure que el joc ajudi a disminuir l'ansietat, ja que hi ha poca evidència científica sobre aquest aspecte⁽¹⁵⁾.

A la resta d'articles, s'observa la disminució d'aquesta emoció a través del joc^(6,8,12,13,16-23,25,26,28,29,31,35). S'analitza la disminució de l'ansietat als infants a través de diverses metodologies; a través d'escala, mirant la diferència entre grup control i grup experimental, com també, el simple comportament de l'infant i les expressions facials.

Concretament, a tres estudis de la nostra mostra, s'utilitzen les escales per analitzar el nivell d'ansietat, dos empen l'escala visual analògica d'ansietat^(8, 35), en els quals es veu la disminució d'ansietat en els infants quan se sotmeten a un procés invasiu⁽⁸⁾, mentre que a l'altre article es

conclou que el grup més efectiu fou els infants entre 8-12 anys, mentre que en el grup de 3-7 anys no hi va haver tanta diferència ⁽³⁵⁾. L'article de Nabeel AY et al, utilitza l'instrument de Short-STAI-C (que mesura l'ansietat), on també el resultat mostra la disminució significativa de l'ansietat en els infants ⁽³¹⁾.

En segon lloc, en relació a l'estrès infantil per l'hospitalització hi trobem que hi ha 11 articles que mencionen aquesta emoció negativa. Tots ells mesuren els nivells d'estrès a través del seu comportament. Els articles trobats mencionen que els infants sotmesos a la teràpia del joc, presenten unes emocions positives que es poden traduir com a una disminució de l'estrès que es pugui esdevenir durant l'hospitalització ^(6,13,16,21-23,25,26,29,34). Mentre que l'article de Clarisse P et al, mesura el nivell d'estrès, valorant el nivell de cortisol en orina, on els resultats d'aquesta hormona es veia disminuïda en els pacients sotmesos a la teràpia del joc ⁽³⁴⁾.

Finalment, 10 articles tracten el maneig del dolor dels infants amb la teràpia del joc, conjuntament amb les mesures farmacològiques. Es mesura el nivell del dolor amb escales del dolor (EVA), amb els valors de les constants vitals i amb el mateix testimoni dels infants, els quals manifesten una disminució del dolor ^(13,16,18-21,23,25,28,29,31,33,35). Per contra, la revisió sistemàtica de literatura de Manuel MC, sobre el maneig del dolor a través de la teràpia del joc, descriu que existeix poca evidència científica que conclou que la teràpia del joc sigui efectiva davant el dolor ⁽¹⁵⁾.

Quant al rol de la infermera dins de la teràpia del joc, s'en parla a un total de 21 articles. Dins d'aquests, la infermera té rols diferents, concretament a 9 articles, la infermera és la responsable de la realització de la tècnica i de la teràpia del joc ^(12,13,18-20,22,23,29,33). L'aparició de la infermeria als altres articles, es centra en, com s'hauria d'incorporar o empoderar la teràpia del joc com a la cura diària de la infermeria, per tal de proporcionar unes cures integrades i personalitzades dels pacients ^(6,8,16,21,26-,33,35,36).

7. DISCUSSIÓ

La revisió bibliogràfica realitzada vol mostrar quin és l'impacte de la teràpia del joc sobre el pacient infantil hospitalitzat, i quina és la seva importància o funció en aquests casos, ja que els infants viuen l'hospitalització com una experiència amenaçadora. Això provoca una dificultat en el tractament dels infants envers els professionals. A més a més, aquests infants presenten una angoixa que pot esdevenir un problema de salut major. Respecte l'ús de la teràpia del joc, es pot descriure com una metodologia que pot ser beneficiosa per aquests infants, ja sigui per reduir les emocions negatives com per disminuir el dolor.

Podem observar que durant els darrers últims anys l'àmbit de la teràpia del joc ha anat adquirint més interès entre els professionals sanitaris i que ha despertat una curiositat de voler mesurar els beneficis que s'hi puguin donar amb l'ús d'aquesta teràpia. Així doncs, els professionals sanitaris han pogut obrir una nova porta de com treballar amb els infants a les unitats hospitalàries.

La majoria dels articles escollits s'han publicat entre els anys 2014 i 2017. Els altres es publicaren per sota d'aquest període i amb menor nombre. L'interès per aquesta teràpia ha anat creixent durant els darrers anys; posteriorment s'hi troba poca bibliografia publicada. Quant al lloc de publicació, s'observa que el país amb més publicació sobre la teràpia del joc és Brasil, seguit d'Estats Units i posteriorment d'Espanya. S'interpreta que Brasil és el país on hi ha més interès en la teràpia del joc.

Pel que fa a les revistes de publicació, la revista que predomina més és d'infermeria, ja que la teràpia del joc és un element important a tenir en compte principalment en l'àmbit de la infermeria, ja que són els professionals de salut els que estan les 24 hores del dia amb l'infant.

Quant al perfil del pacient infantil, el 40% de la bibliografia cercada per aquesta revisió mostra que la teràpia del joc s'estudia en infants en edat escolar; un 20% en pacients en edats preescolars; mentre que cap article analitza la primera infància. Respecte a les patologies dels infants, han estat diverses, ja que els nostres articles recull estudis a àrees diferents i amb patologies i procediments diferents. Certs articles no mencionen la patologia concreta dels pacients, ja que es realitza l'estudi en unitats de pediatria, on els infants pateixen de diferents patologies, però s'aplica la teràpia del joc al mateix procediment. Per exemple, l'article Medeiros G et al, estudia el joc a la preparació de la venopunció en infants al servei d'urgències ⁽²⁹⁾, l'article d'Elizabeth RM et al, es realitza un estudi sobre l'impacte del joc durant un canvi d'apòsit quirúrgic, com també, l'article de Mariana TK et al, es descriu com

s'utilitza el joc per avaluar el dolor i l'ansietat durant un canvi d'apòsit mitjançant ninots i material sanitari com a recurs de joc ^(19,20).

En l'àmbit d'oncologia, és l'àmbit amb articles publicats sobre la teràpia del joc, segurament va relacionat amb l'impacte emocional que suposa, per la llarga estada d'hospitalització, com també pels múltiples processos invasius que s'han de sotmetre, com per exemple, el tractament amb quimioteràpia. L'estudi de Kálya Yasmine NL et al, s'estudia la teràpia del joc en infants amb càncer, on majoritàriament pateixen de leucèmia ⁽⁶⁾, com també, l'article de Shawna G et al, que es tracta d'un estudi que analitza la preparació de procediment radiodiagnòstic a través del joc en infants amb tumors del sistema nerviós simpàtic ⁽²⁵⁾. Tant a l'article de Ahmad M et al i al de Vanessa AS, els infants estan hospitalitzats per processos cancerígens, el primer estudi, per leucèmia limfoblàstica, mentre que l'altre, recull infants amb leucèmia i limfoma^(33,35).

La teràpia del joc, també és utilitzada en pacients amb malalties cròniques, l'estudi de Flávia MM, concretament, escull infants amb malalties cròniques; amb anèmia, síndromes nefròtics, talassèmia, lupus i esclerodèmia, amb la finalitat de què els infants s'involucrin i augmentin l'interès sobre la malaltia que pateixen a través del joc ⁽³⁶⁾.

Respecte al tipus de joc utilitzat, hi ha diverses metodologies utilitzades. Una d'elles, és la combinació de joguines, amb el material sanitari del l'hospital. Els professionals que la desenvolupen l'utilitzen per distreure al pacient a l'hora de realitzar proves invasives, com per exemple, perquè el pacient pugui entendre quina és la seva malaltia i/o quin procés durà dins l'hospital. Tant a l'article d'Elizabeth RM et al, de Camila MP et al, i LI WHC et al, s'utilitza com a recurs de joc el material sanitari, juntament amb marionetes o nines, amb la finalitat d'explicar a l'infant les cirurgies electives a les quals havien de sotmetre's ^(19,21,22).

En canvi d'altres opten per l'ús de jocs de rol, contes i fins i tot, videojocs amb la mateixa finalitat: que l'infant estigui ben informat dels procediments als quals s'haurà de sotmetre's durant l'hospitalització ^(25,26,29).

En cap cas els articles descriuen quina de les metodologies emprades són les més efectives, ja que aquestes són escollides en relació als seus criteris. Trobem que en la mostra s'hi pot destacar que el joc més utilitzat són les joguines amb diferents metodologies i en diferents processos i unitats. On l'infant utilitza les joguines per distreure's i/o per poder comprendre quin és el procés hospitalari que està passant. L'article William HC s'exposa l'utilització de joguines per distreure el pacient quan s'han

de fer processos invasius (venopunció, canvis d'apòsit, BMT)⁽⁸⁾. L'estudi de Clarisse P et al, s'utilitza diverses joguines (trencaclosques, joguines de bellesa, de cuina, cotxes, avions i motocicletes, representacions de fruites i verdures, etc) , on el joc pot ajudar al fet que l'infant trobi una similitud amb la seva vida fora de l'hospital, cosa que provoca una millora en una resposta en l'adaptació de l'estada hospitalària ⁽³⁴⁾. Com també, l'article de Camila Cristina FC et al, el qual, s'utilitza joguines com a teràpia de joc, per tal que els infants puguin comprendre la necessitat d'hospitalització i experimentar-la de manera més tranquil·la i pacífica ⁽¹⁸⁾.

Pel que fa a l'impacte de la teràpia del joc sobre el nivell d'ansietat, estrès i dolor, 19 articles de la nostra mostra obtenen un benefici envers l'ús del joc en els infants hospitalitzats. Per altra banda, dos dels articles no mostren cap tipus de disminució d'aquests tres aspectes (ansietat, estrès, dolor) després de sotmetre als seus pacients a la teràpia del joc. La resolució és que no hi ha un grau de diferència amb prou pes entre el grup control i el grup experimental.

Malgrat això, la gran majoria d'autors coincideixen en què el joc influeix de manera positiva en la recuperació i/o tractament de l'infant, i que hi ha una certa millora anímicament, gràcies al fet de jugar. Aquesta millora es pot manifestar tant al nivell emocional, com l'ansietat i l'estrès que sorgeixen durant l'hospitalització, com al dolor. Així doncs, cal dir que hi ha autors que en els seus estudis conclouen que no poden afirmar una millora amb l'aplicació de la teràpia del joc, ja sigui per falta d'evidència i/o per una mostra més gran per poder concloure que hi ha una millora ^(18,28,32).

Per tal de mesurar el control d'ansietat i estrès, els estudis utilitzen diversos mètodes. A certs articles s'opta a través d'escala, que mesuren el nivell d'ansietat. Tant l'article de Ahmad M et al i William HC et al, mesuren el nivell d'ansietat amb l'escala visual analògica, on s'observa una disminució d'ansietat ambdós, tot i que l'article de William HC als infants de 8 a 12 anys s'utilitza la versió xinesa de l'escala d'ansietat (CSAS-C) ^(8,35). L'article de Nabeel AY, utilitza l'escala Short-STAI-C per mesurar l'ansietat en infants hospitalitzats, el qual el resultat mostra una disminució significativa ⁽³¹⁾. Com també, l'article de Emel T et al, utilitza l'escala de satisfacció de cures infermeria (PNCST) i l'escala de cures de satisfacció (PedsQL), el qual amb la intervenció de la teràpia del joc s'observa la disminució d'ansietat i por per part dels infants ⁽²³⁾. L'article de Li WHC et al, utilitza l'escala d'ansietat de versió xinesa, com l'article de William HC, als infants que se sotmeten a una cirurgia, l'escala es realitza en tres moments diferents, al preoperatori, intraoperatori al postoperatori, on també, mitjançant el joc, s'observa uns valors més baixos d'ansietat i estrès durant el procediment quirúrgic ⁽²¹⁾.

Per altra banda, altres estudis s'opta pel mètode observacional, tant l'article de Kálya Yasmine NL et al, Camila MP et al, Medeiros G et al, utilitzen com a instrument de mesura, entrevistes obertes i el mateix testimoni dels infants, on s'observa en els infants la relaxació, canvis en les expressions facials, canvis de comportament i amb més emocions positives ^(6,22,29).

I finalment, la utilització amb el mètode analític, l'article de Clarisse P et al, s'opta per mesurar la disminució d'estrès a través nivell de cortisol en orina de 24h, el qual, els infants sotmesos a l'estudi, presentaren una disminució d'aquest nivell ⁽³⁴⁾. Com també l'article de Shawna G, es realitza la preparació de radioteràpia a través del joc, i avaluen la necessitat d'utilitzar uns nivells més baixos de sedació pel procediment, els quals, la majoria dels infants no varen tenir la necessitat d'augmentar l'administració de sedants ⁽²⁵⁾.

Pel que fa al dolor, Chris B et al, es descriu que la teràpia del joc, conjuntament amb analgèsia farmacològica hi ha una resposta més efectiva, ja que esdevé una disminució d'analgèsics durant l'hospitalització, com també l'ús de sedants amb menor dosis dins de les intervencions quirúrgiques. Però també remarca que falta més investigació perquè hi hagi una evidència científica ⁽²⁸⁾. Ahmad M et al, exposen que utilitzen la TJ per disminuir el dolor en 2 pacients que estan sotmesos a quimioteràpia. Per mesurar els nivells de dolor utilitzen l'escala EVA. On els resultats que van obtenir són positius, ja que passaven l'escala abans i després de la quimioteràpia, i mostren una diferència de percepció del dolor. Però remarca que falten més estudis per evidenciar aquesta efectivitat ⁽³⁵⁾. En l'article Paula CT et al, utilitzen la TJ i la música per disminuir el dolor en pacients infantils sotmesos a una cirurgia cardíaca, per mesurar el dolor, opten per fer un seguiment de les constants vitals, conjuntament amb l'escala EVA. Els resultats que obtenen és la disminució de la percepció del dolor. Tot i que, com els articles anteriors, conclouen que falta evidència científica ⁽¹³⁾. Mentre que Elizabeth RM et al, utilitzen la TJ en canvis d'apòsits, per mesurar els nivells de dolor varen utilitzar l'escala visual de dolor (FPS) ⁽¹⁹⁾. Tant els articles Camila Cristina FC et al i Medeiros G et al, utilitzen com a instrument d'avaluació del dolor a través dels testimonis propis dels infants intervinguts amb TJ. Els dos conclouen que no hi ha una disminució del dolor amb l'ús de la TJ i a més a més que falten més estudis o un disseny d'estudi adequat per mesurar aquesta variable ^(18,29). Per finalitzar, la revisió sistemàtica de la literatura de Manuel MC conclou que falta més estudis experimentals i que aquests utilitzin una metodologia més rigorosa, per poder verificar si hi ha una disminució del dolor, utilitzant la teràpia del joc ⁽¹⁵⁾.

8. CONCLUSIONS

El nostre objectiu general fou conèixer la literatura científica publicada els darrers deu anys sobre la teràpia del joc en pacients pediàtrics en l'àmbit hospitalari.

- La teràpia del joc és utilitzada per diferents àmbits de les cures d'infermeria, ja sigui per que l'infant pugui expressar els seus sentiments, com per que l'infant pugui comprendre el procés que està patint, per crear un ambient familiar on l'infant redueixi les emocions negatives i/o com estratègia a l'abordatge infermer amb el pacient.
- En la literatura hem trobat diferents metodologies per portar a terme la teràpia del joc, tals com material sanitari, ninots, joguines, teatre, jocs de rol, videojocs i llibres. La teràpia del joc més utilitzada en aquest cas són les joguines.
- La teràpia del joc es porta a terme a diverses àrees de l'àmbit hospitalari, especialment a l'àmbit oncològic i en unitats de pediatria, com també en unitats de cremats, pal·liatives, al bloc quirúrgic, al servei d'urgències i en unitats de radiodiagnòstic.
- S'ha pogut observar que la teràpia del joc influeix en l'aspecte emocional de la persona, en l'ansietat i l'estrès, provocant que aquests dos factors es disminueixen en l'infant mitjançant el joc.
- Un altre factor que sobre el qual la teràpia del joc exerceix influència és en el dolor. Hem pogut descobrir que el joc també varia el nivell de dolor, tot i que, certs autors mencionen que hi ha poca evidència científica que conclouï que realment és efectiu.
- El rol de la infermeria dins d'aquesta teràpia té molta importància, ja que les infermeres/infermers són els professionals que estan diàriament al costat dels pacients infantils, i hem descobert, que porten a terme el joc durant procediments tècnics o procediments invasius, per tal de distreure els infants, i per millorar la comunicació entre professional-infant.
- Com a conclusió final, la teràpia del joc s'hauria d'apoderar molt més en l'àmbit de la infermeria, i s'hauria de dur a terme durant les cures dels infants, ja que tot el que comporta el joc durant el procés d'hospitalització, generalment, és beneficiós, tant per l'equip d'infermeria com pel propi infant. Tot i que, caldrien estudis més rigorosos per determinar l'efectivitat d'aquesta teràpia, envers el dolor, l'estrès i l'ansietat.

9. IMPLICACIÓ A LA PRÀCTICA PROFESSIONAL

La infermeria és un art, una professió totalment vocacional, on l'acte de cuidar és el que fa que sigui una de les professions més boniques i enriquidores. La infermeria requereix uns valors i uns principis; l'empatia, l'esforç i, sobretot, la humanitat. Ser infermera significa entendre, comprendre i escoltar als teus pacients, és un aspecte fonamental perquè els pacients siguin optimistes en la seva recuperació. En el cas dels pacients pediàtrics, un dels elements fonamentals de la cura diària, és el joc, el qual, s'hauria d'incorporar dins de l'atenció de la cura d'infermeria, ja que els professionals d'infermeria són els que estan les 24 hores al costat del malalt. Incloent el joc en la cura diària d'aquests pacients es garanteix que la cura sigui individualitzada i holística.

Per tal de facilitar certes intervencions (com per exemple seria un procés invasiu a quiròfan, o una punxada) tant per la infermera com a l'infant, d'alguna manera infermeria ha de poder distreure el nen perquè no ho passi malament, i la millor opció d'aconseguir-ho; és jugar. Introduir el joc en la cura diària de la infermeria, és que a través del joc millora la relació i la comunicació entre infermera i infant, gràcies a que la tècnica del joc contribueix a la lliure expressió de les emocions i dels sentiments i provoca que l'infant es senti a gust i es familiaritzi amb l'entorn on es troba. Al mateix temps, el joc ajuda a millorar la comprensió de les necessitats dels infants.

A part d'això, s'ha pogut observar que el joc, a més de millorar la comunicació amb el personal sanitari, millora l'estat anímic de l'infant. Generalment, els infants quan arriben a l'hospital pateixen situacions d'estrès, de por i d'ansietat al trobar-se en un àmbit no quotidià per ells.

En definitiva, s'hauria de promoure com a instrument terapèutic el joc a l'àmbit hospitalari, ja que tots els resultats de la seva aplicació són positius; els beneficis principals són la millora de la comunicació, la disminució de l'ansietat, les pors, l'estrès i el dolor en l'infant. Cal tenir en compte, a més que la seva aplicació és econòmicament viable i no suposa unes despeses molt altes. Seria interessant conèixer la visió de les infermeres sobre la visió de l'aplicació de la teràpia del joc i quin és l'impacte que té sobre elles. Evidenment, s'hauria d'aprofundir més en l'estudi científic de la teràpia del joc en l'àmbit de la infermeria, ja que a molts estudis recolzen que aquesta teràpia és beneficiosa, però fa falta més estudis previs per evidenciar científicament l'efectivitat d'aquesta.

10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

1. ine.es [internet]. Espanya: Instituto Nacional de Estadística; 2015 [2015; 10 de gener 2018]. Disponible a: <http://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?padre=3255&capsel=3256>
2. ine.es [internet]. Espanya: Instituto Nacional de Estadística; 2015 [2015; 10 de gener 2018]. Disponible a: <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t15/p414/a2015/l0/&file=01013.px>
3. ine.es [internet]. Espanya: Instituto Nacional de Estadística; 2015 [2015; 10 de gener 2018]. Disponible a: <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t15/p414/a2015/l0/&file=01011.px>
4. Isabel LN, Antonio FC. Hospitalización infantil y atención psico-educativa en contextos de aprendizaje. Rev Educación. [internet]. 2006 [10 de gener 2018]; (341):553-577. Disponible a: http://www.ince.mec.es/revistaeducacion/re341/re341_23.pdf
5. Encarnación HP, José Antonio RR. La hospitalización: un paréntesis en la vida del niño. Atención educativa en población infantil hospitalizada. Perspectiva Educativa [internet]. 2013 [10 de gener del 2018];52(1):167-181. Disponible a: <http://www.redalyc.org/html/3333/333328169008/>
6. Kálya Yasmine NdL, Viviane Euzébia PS. Play as a care strategy for children with cancer. Rev Gaúcha Enferm [internet]. 2015 [10 de gener del 2018]; 36(2):. Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1983-14472015000200076&lang=ptw
7. Hospitalización de niños y adolescentes. Rev Med Clin Condes [internet]. 2015 [10 de gener del 2018]; 16(4):236-241. Disponible a: https://www.clinicalascondes.cl/Dev_CLC/media/Imagenes/PDF%20revista%20médica/2005/4%20oct/HospitalizacionDeNinosYAdolescentes-5.pdf
8. William HC, Joyce Oi KC, Ka YH, Blondi Ming CK. Play interventions to reduce anxiety and negative emotions in hospitalized children. BMC Pediatr [internet]. 2016 [10 de gener 2018]; <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4787017/>
9. sdjhospitalbarcelona.org [internet]. Esplugues de Llobregat: Hospital Sant Joan de Déu [12 de gener del 2018]. Disponible a: <https://www.sjdhospitalbarcelona.org/ca/intervencions-assistides-amb-animals>

10. [sdjhospitalbarcelona.org](https://www.sjdhospitalbarcelona.org/es/arteterapia) [internet]. Esplugues de Llobregat: Hospital Sant Joan de Déu [12 de gener del 2018]. Disponible a: <https://www.sjdhospitalbarcelona.org/es/arteterapia>
11. Marian SF. La música como medio de expresión del niño hospitalizado. Educere [internet]. 2006 [12 de gener del 2018]; 10(32). Disponible a: http://www.scielo.org.ve/scielo.php?pid=S1316-49102006000100005&script=sci_arttext
12. Edmara Bazoni SM, Circéa AR, Regina IHdB. Understanding nurses' awareness as to the use of therapeutic play in child care. Rev esc enferm USP [internet]. 2011 [12 de gener del 2018]; 45(4). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0080-62342011000400007&lng=en&nrm=iso&lng=en
13. Paula CT, Lone C. Use of music play in pediatric nursing care in the hospital context. Invest Educ Enferm [internet]. 2012 [12 de gener del 2018]; 30(3):362-370. Disponible a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4085275>
14. María GHA. La función del juego en el ambiente hospitalario. Acta Pediatr Mex [internet]. 2014 [12 de gener del 2018]; 35(2):93-95. Disponible a: http://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S0186-23912014000200001&script=sci_arttext::
15. Manuel MdC. Manejo del dolor a través de terapia de juego: revisión sistemática. TOG [internet]. 2017 [12 de gener del 2018]; 14(25). Disponible a: <http://www.revistatog.com/num25/pdfs/revision2.pdf>
16. Eva GCB. La importancia del juego en el control del dolor pediátrico. Enferm Global [internet]. 2010 [13 de gener del 2018]; 18. Disponible a: <https://digitum.um.es/xmlui/bitstream/10201/24415/1/La%20importancia%20del%20juego%20en%20el%20control%20del%20dolor%20pediatrico..pdf>
17. Rosalia Daniela MdS, Silvia CA, Lucas I, Luciane SdL. Therapeutic play to prepare children for invasive procedures: a systematic review. J Pediatr [internet]; 2017 [14 de gener del 2018]; 93(1): 6-16. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0021755716300961?via%3Dihub>

18. Camila Cristina FC, Patrica KR, Jane CA, Ana Izabel JdS, Veronica BB, Leonardo SS. Contribution of structured therapeutic play in a nursing care model for hospitalised children. Rev Gaúchan Enferm [internet]. 2016 [15 de gener del 2018]; 37(2). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1983-14472016000200409&lng=pt&tlng=pt

19. Elizabeth RM, Katherine B, Mary SD, Nancy W. The effect od directed medical play on young children's pain and distress during burn wound care. J Pediatr Helath [internet]. 2015 [3 d'Abril del 2018];29(3):265-273. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25631102>

20. Mariana TK, Fabiane AA. El juguete terapèutico: estrategia de alivio del dolor y tensión durante la curación quirúrgica en niños. Acta Paul Enferm [internet]. 2009 [6 Abril del 2018]; 22(2). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0103-21002009000200002&lang=en

21. Li WHC, Chan SSC, Wong EML, Kwok EML, Lee ITL. Effect of therapeutic play on pre- and post-operative anxiety and emotional responses in Hong Kong Chinese children: a randomised controlled trial. Hong Kong Med J [internet]. 2014 [5 Abril del 2018]; 20(7):36-39. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25647825>

22. Camila MP, Rachel C, Fabiane AA. Therapeutic play in preparing for surgery: behavior of preschool children during the perioperative period. Enferm USP [4 Abril del 2018]. 2014 [5 Abril del 2018]; 48(3). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0080-62342014000300423&lng=en&nrm=iso&tlng=en

23. Emel T, Ibrahim B, Suna EM, Ayse FO. The impact of a creative play intervention on satisfaction in nursing care: a mixed-methods study. J Spect Pediatr Nurs [internet]. 2017 [3 d'Abril del 2018]; 22(1). Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28090740>

24. Clarisse P, María José VV, Luciane CC, Lucila FP, Gilmar FP. Effect of play activities on hospitalized children's stress: a randomized clinical trial. Scand J Occup [internet]. 2013 [4 d'Abril del 2018]; 20(1):71-79. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23078405>

25. Shawna G, Jessika B, Katherine B, Kathryn C, Amy K, April S, et al. Play-based procedural preparation and support intervention for cranial radiation. Support Care Cancer [internet]. 2016

- [4 d'Abril del 2018]; 24(6):2421-2427. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5053392/>
26. Konstantinos K, Laila T, Parthenopi P, Areti T. The importance of play during hospitalization of children. *Mater Sociomed* [internet]. 2015 [6 Abril del 2018]; 27(6):438-441. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4733554/>
  27. Liliane FS, Ivone EC. Rescuing the pleasure of playing of child with cancer in a hospital setting. *Bras Enferm* [internet]. 2015 [6 Abril del 2018]; 68(3). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-71672015000300391&lang=es
  28. Chris B, Maribeth BC, Jack MP, James MB, Jennifer AJ, Claudia AJ, et al. Child life services. *Pediatrics* [internet]. 2014 [4 Abril del 2018]; 133(5). Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24777212>
  29. Medeiros G, Matsumoto S, Ribiero CA, Regina Issuzu HB. Juego terapéutico en la preparación del niño para la punción venosa en un servicio de emergencia. *Acta Paul Enferm* [internet]. 2009 [6 Abril del 2018]; 22:909-915. Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0103-21002009000700013&lang=en
  30. Camara VB. Using play therapy in pediatric palliative care: listening to the story and caring for the body. *Int J Palliat Nurs* [internet]. 2009 [3 d'Abril del 2018]; 15(10):510-514. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20081723>
  31. Nabeel AY, Rachel CR. Unstructured play for anxiety in pediatric inpatient care. *J Spect Pediatr Nurs* [internet]. 2017 [3 d'Abril del 2018]; 22(1). Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27966275>
  32. Sabrina Gisele TS, Maiara AS, Claudia Maria FF, Elaine Buchorn CD, Fernanda VC, Lisabelle MR. Influence of Therapeutic Play on the anxiety of hospitalized school-age children: Clinical trial. *Bras Enferm* [internet]. 2017 [9 Abril del 2018]; 70(6). Disponible a: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-71672017000601244&lang=en
  33. Vanessa AS, Liliane FS, Emília GC, Fernanda GB. The use of playing by the nursing staff on palliative care for children with cancer. *Gaúcha Enferm* [internet]. 2014 [6 Abril del 2018]; 35(3).

Disponível a : http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1983-14472014000300111&lang=es

34. Clarisse P, María José VV, Luciane CC, Lucila FP, Gilmar FP. Effect of play activities on hospitalized children's stress: a randomized clinical trial. Scand J Occup [internet]. 2013 [4 Abril del 2018]; 20(1):71-79. Disponível a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23078405>
35. Ahmad M, Afsoon HM, Shahla D. Effect of play-based occupational therapy on symptoms of hospitalized children cancer: A single-subject study. Asia Pac J Oncol Nurs [internet]. 2017 [4 Abril del 2018]; 4(2):168-172. Disponível a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28503651>
36. Flávia MM, Áderson Luiz CJ, Meryeli SAD, Gilvan CBA, Neus C. Playful intervention with chronically-ill children: promoting coping. Gaúcha Enferm [internet]. 2014 [4 Abril del 2018]. 35(2). Disponível a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25158466>

37. ANNEXES

Annexe 1. Taula de Variables.

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
The Effect of Directed Medical Play on Young Children's Pain and Distress During Burn Wound Care	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25631102	PubMed	Estats Units	2016	Revista d'infermeria.	Anglès	Experimental	Unitat de cremats , durant un canvi d'apòsit.	Infants amb ferida de cremada. Entre 3-7 anys.	Jugar amb material sanitari (tèrmometre, apòsits..) i una marioneta.	El joc, té la capacitat de disminuir l'ansietat i la angustia durant processos invasius.	/	Millora la percepció del dolor dels infants, ja que varen percebre que la intervenció era menys amenaçant. Es mesura: Escala FPS (faces pain scale)	Preparar i explicació verbal del procediment als nens per el procediment. Realització del canvi d'apòsit durant el joc. Una infermera fou la responsable de la recollida de dades de l'experiment.
Therapeutic play to prepare children for invasive procedures: a systematic review.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27485756	PubMed	Brasil	2017	Revista de pediatria	Anglès	Revisió sistemàtica bibliogràfica	Bloc quirúrgic (pre-quiròfan, quiròfan i post-quiròfan).	Infants que s'han de sotmetre a un procés invasiu a quiròfan.	Ninots, material hospitalari, narració de contes, jocs de rol, llibres per colorejar amb els passos del procediment invasiu, argila, pintura, videojocs, dibuxios animats projectats al sostre durant la intervenció, videos sobre la cirurgia, imatges al quiròfan, activitats amb joguines, demostració de la intervenció amb titelles. Les sessió anaven dels 15 min a 1h.	En els estudis experimentals el grup control no hi trobaven cap disminució de l'ansietat, encanvi el grup experimental tenien nivells més baixos d'ansietat.	/	/	/
Contribution of structured therapeutic play in a nursing care model for hospitalised children.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27253598	PubMed	Brasil	2016	Revista d'infermeria	Portuguès	Estudi experimental	Unitat pediàtrica.	Infants amb condicions físiques i mentals per participar al estudi, entre 4 a 12 anys. La majoria ingressats per problemes respiratoris.	Utilitzaren joguines, dibuixar, nines que representen la familia i professionals de salut	L'ansietat es minimitza quan se'ls hi dóna l'oportunitat de jugar. Mitjançant el joc expressen els seus temors i ansietats. Es mesura a través de l'observació i entrevistes obertes.	/	El dolor es minimitza quan se'ls hi dóna l'oportunitat de jugar.	Realització de la teràpia del joc a l'estudi. Mitjançant la TJ la infermeria pot aplicar una atenció específica i eficient, durant la rutina diària.

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
Play interventions to reduce anxiety and negative emotions in hospitalized children.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26969158	PubMed	Xina	2016	Revista de pediatria	Anglès	Experimental	Unitat pediàtrica.	Infants entre 3 a 12 anys hospitalitzats com a mínim tres dies. Excl-loent tots aquells infants amb dificultats cognitives i d'aprenentatge identificats.	Joc mèdic: utilitzar instruments de la unitat. Joc de distracció: joguines, bombolles, videojocs, música i vídeos. Joc de desenvolupament: jocs de taula, joguines, contes i manualitats.	Per determinar els nivells d'ansietat varen utilitzar la escala VAS (escala visual analògica) en infants de 3 a 7 anys, la versió Xinesa de l'escala d'ansietat (CSAS-C) en infants de 8 a 12 anys. En el grup de 3 a 7 anys no va haver-hi una disminució de l'ansietat, tan efectiva com la del grup de 8 a 12 anys.	/	/	Donen la importància que el personal hospitalari hagi d'incorporar la teràpia del joc en el seu dia a dia per poder completar unes cures de forma holística als pacients pediàtrics hospitalitzats.
Play as a care strategy for children with cancer	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26334412	PubMed	Brasil	2015	Revista d'infermeria	Anglès	Descriptiu, exploratori i qualitatiu	Unitat d'oncologia.	Infants entre 6-12 anys hospitalitzats per el tractament de càncer, majoritàriament diagnosticats per leucèmia.	Televisió, ordinadors, jocs i joguines, dibuixar, sala de joc i el paller.	El joc els hi provoca una situació agradable, cosa que estimula el riure, i mostren un lleuger augment del sistema de defensa i un augment en el benestar. Es mesura pel propi testimoni de l'infant.	Els infants varen percebre el joc com una experiència divertida. Els principals sentiments foren alegria i satisfacció, per tant redueix la tensió.	/	El joc pot actuar com a facilitador de les intervencions d'infermeria i hauria d'incorporar-se com un instrument a l'atenció dels infants amb càncer. A més la infermeria ha de considerar el joc com una manera de desenvolupar empatia amb la comunicació dels infants.
Therapeutic play in preparing for surgery: behavior of preschool children during the perioperative period	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25076269	PubMed	Brasil	2014	Revista d'infermeria	Anglès	Descriptiu, exploratori i amb abordatge quantitatiu	Unitat de cirurgia pediàtrica.	Infants entre 3 i 5 anys, sotmessos a una cirurgia menor.	Mitjançant un conte i utilitzant nines que representen l'equip quirúrgic i al nen, material sanitari (xeringues, cateter de suero, mascarilles) i joguines.	La majoria dels infants varen estar calmats durant el procés pre-operatori, col·laborant als processos d'anestèsia. Posteriorment de la cirurgia, la majoria varen despertar de l'anestèsia en silenci.	Durant la preparació de quiròfan, els infants mostraren calma. El 40% dels infants de l'estudi, indicaren menys cooperació, ja que no es volien separar de la mare, varen plorar o cridaven. Mentre que la majoria dels infants varen estar amb silenci, col·laborant en els processos d'anestèsia.	/	L'investigadora del estudi, es tractava d'una infermera, però no va participar durant els procediments pre-operatoris dels infants. La TJ la realitzava l'equip quirúrgic.

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
[Understanding nurses' awareness as to the use of therapeutic play in child care].	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21876882	PubMed	Brasil	2011	Revista d'infermeria	Anglès	Observacional	Unitat pediàtrica.	Infants sense especificar l'edat	Utilitzar joguines i ninots	/	/	/	El article descriu l'ús de la taerapia del joc en 7 infermeres que treballen com a infermeres pediàtriques amb anys d'experiència i estudis d'aquesta unitat. Les infermeres relaten el seu dia dia com utilitzen la TP com a estratègia de cura en les uniats de pediatria
Child life services	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24777212	PubMed	Estats Units	2014	Revista pediàtrica (AAP News & Journals Gateway)	Anglès	Descriptiu (Revisió)	/	/	De manera grupal o individual. Activitats lúdiques, videojocs, instruccions de massatge infantil, joc d'art, a través de la música, etc.	S'ha vist que el joc, com a intervenció terapèutica, redueix l'ansietat dels infants, ja que els hi ajuda a portar l'experiència de l'hospitalització.	/	La combinació de estratègies no farmacològiques amb les farmacològiques en el maneig del dolor, resulten ser efectives. I durant processos invasius, també.	El joc terapèutic (servei ..) forma part del model d'atenció del pacient i la família de tots els professionals sanitaris.
Use of music and play in pediatric nursing care in the hospital context	https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4085275	Dialnet	Brasil	2012	Revista d'infermeria	Anglès	Estudi bibliogràfic	/	Pacients pediàtrics.	/	El joc s'utilitza de manera per facilitar els procediments, de manera que redueix el nivell d'ansietat dels infants.	El joc s'utilitza de manera per facilitar els procediments, de manera que redueix el nivell d'estrès dels infants.	El joc i la música, milloren el dolor, normalitzen les constants vitals.	S'ha vist que la infermeria utilitza la música i el joc com a instrument de cura.
La importancia del juego en el control del dolor pediátrico	https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3680551	Dialnet	Espanya	2010	Revista d'infermeria	Castellà	Estudi bibliogràfic	Bloc quirúrgic (pre, int, post), unitat de pediatria.	Pacients pediàtrics.	/	Exposa que alguns articles mencionen una disminució de l'ansietat en la terapia del joc	Exposa que alguns articles mencionen una disminució de l'estrès en la terapia del joc	Exposa que alguns articles mencionen una disminució del dolor en la terapia del joc i conjuntament amb la farmacològica	Anima a que infermeria s'emporti amb la terapia del joc, i que l'utilitzi de forma diària en les seves cures i que pugui empoderar les cures de forma holística

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
Manejo del dolor a traves de terapia de juego: Revisión sistemática	https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5915157	Dialnet	Espanya	2017	Revista de teràpia ocupaciona l	Castellà	Revisió sistemàtica de la literatura	/	Infants amb patologies oncològiques.	/	No es pot descriure que a través del joc hi hagi una millora en el control de la ansietat, poca evidència científica.	/	Els jocs virtuals pareixen influir a la disminució del dolor als infants. No existeix evidència científica que conclogui que la teràpia del joc sigui efectiva davant el maneig del dolor.	No es descriu. Parla només sobre la relació entre nens i terapeutes.
Juego terapéutico en la preparación del niño para la punción venosa en un servicio de emergencia.	http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0103-21002009000700013&lang=en	Scielo	Brasil	2009	Revista d'infermeria	Portuguès	Estudi descriptiu	Servei d'urgències.	Infants de 3 a 6 anys, sotmesos a una venosa punció a urgències.	Preparació de la punció venosa, a través d'una narració (joc de rol) per entendre la importància de la punxada.	En el transcurs del procés, es va poder observar la relaxació de tensions dels infants, per el canvi de comportament i per les expressions facials. Es mesura a través del mateix testimoni de l'infant i entrevista oberta.	En el transcurs del procés, es va poder observar la relaxació de tensions dels infants, per el canvi de comportament i per les expressions facials	Durant la punció, la teràpia del joc va proporcionar seguretat als infants,	L'estudi es realitzat per infermeria. Es realitza mentre la infermera explica la història i posteriorment realitza la punció venosa. El joc es essencial per la preparació de la punció per part del personal d'infermeria.
Play-based procedural preparation and support intervention for cranial radiation.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5053392/	PubMed	Estats Units	2015	Revista mèdica	Anglès	Estudi experimental	Unitat de radiodiagnòstic.	Infants de 5-12 anys amb tumor del SNC.	Preparació del procediment invasiu a través del joc. Utilització de llibres, nines, imatges, videos per preparar als infants de la radioteràpia.	S'ha vist que durant la preparació del procediment amb el joc, provoca la incorporació de estratègies d'afrontament, per la qual cosa disminueix significativament la necessitat de sedació. Avaluació segons el nivell de sedació utilitzat; 61 infants cap tipus de sedació, 15 sedació parcial i 40 sedació completa.	S'ha vist que durant la preparació del procediment amb el joc, provoca la incorporació de estratègies d'afrontament, per la qual cosa disminueix significativament la necessitat de sedació.	/	

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
Effect of therapeutic play on pre- and post-operative anxiety and emotional responses in Hong Kong Chinese children: a randomised controlled trial.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25647825	PubMed	Xina	2014	Revista mèdica	Anglès	Estudi experimental	Bloc quirúrgic	Infants entre 7-12 anys que s'han de sotmetre a una cirurgia electiva.	Vista guiada al quiròfan, jugar amb ninots amb el material que s'utilitzara per prendre les constants durant tot el procediment,	En l'estudi es pot veure que els infants del grup experimental donaven uns valors més baixos d'ansietat durant el procés quirúrgic. Es mesura a través de l'escala d'ansietat i escala de manifestació emocional.	En l'estudi es pot veure una diferència significativa sobre la disminució de l'estrés en el grup experimental.	/	infermeria duu a terme el preoperatori amb les dinàmiques descrites de la terapia del joc impartida en aquesta unitat.
Playful intervention with chronically-ill children: promoting coping	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25158466	PubMed	Brasil	2014	Revista d'infermeria	Anglès	Experimental	Unitat pediàtrica.	Infants entre 7-13 anys amb malalties cròniques: síndrome nefròtic, anèmia, talasèmia, lupus i esclerodèmia.	Activitats d'un manual per comprendre les malalties que pateixen.	/	/	/	No menciona concretament la infermeria, sinó a tot l'equip sanitari, en què, són els responsables de proporcionar la informació, el suport i els recursos necessaris per obtenir una atenció de qualitat. I que els recursos lúdics són instruments importants per ajudar en el procés d'hospitalització.
Unstructured play for anxiety in pediatric inpatient care.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27966275	PubMed	Emirats Àrabs Units	2016	Revista pediàtrica infermera	Anglès	Experimental	Unitat pediàtrica.	Infants hospitalitzats de 4-7 anys.	Mitjançant una obra amb Juguines: globus, llibres, pintures, plastelina i narració.	Per mesurar l'ansietat es va utilitzar l'instrument Short-STAI-C. El resultat mostra una disminució significativa del nivell d'ansietat.	/	/	La infermeria durant l'estudi donaven el suport als participants.
The impact of a creative play intervention on satisfaction in nursing care: a mixed-methods study.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28090740	PubMed	Turquia	2016	Revista pediàtrica infermera	Anglès	Experimental	Unitat pediàtrica.	Infants de 8 a 12 anys ingressats en la unitat pediàtrica.	Material sanitari, conjuntament amb joguines.	Amb la intervenció de la TJ es va veure una disminució d'ansietat i de pors per part dels infants. Es mesura a través de l'escala PNCST i PedsQL.	Menciona que amb la intervenció del joc, hi ha una gran possibilitat de reduir els efectes adversos de l'hospitalització en el aspecte psicosocial del infant.	/	-Infermeria, fou l'encarregada de preparar l'intervenció (el material sanitari per jugar).-L'equip d'infermeria també participaren al estudi de manera que es valorava la experiència per part d'infermeria davant aquest estudi. -Amb l'estudi es va veure una millor comunicació entre els nens i les infermeres.

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
El juguete terapèutic: estrategia de alivio del dolor y tensión durante la curación quirúrgica en niños.	http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0103-2102-009000200002&lang=en	Scielo	Brasil	2009	Revista d'infermeria	Portugués	Descriptiu	Unitat pediàtrica.	Infants hospitalitzats entre 3 i 10 anys que haguin de sotmetre's a un canvi d'apòsit	Ninots i material sanitari	/	/	Després de sotmetre's a la terapia del joc els infants referien un dolor baix o sense dolor.	Infermeria duu terme l'activitat de la terapia del joc per que pugui saber quin serà el procediment. Aquesta docna serà la promotora que les cures que es puguin duir a terme als infants esdevinguin una disminució d'angoixa als pacients i posteriorment un disminució de la sensació de dolor que es puguin sotmetre els pacients.
Using play therapy in pediatric palliative care: listening to the story and caring for the body.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20081723	PubMed	Canadà	2009	Revista d'infermeria pal·liativa	Anglès	Revisió de la literatura	Unitat pediàtrica pal·liativa.	Infants en procés pal·liatiu.	A través de dibuixos, escultures, narració d'històries.	/	/	/	L'equip d'infermeria ha de tenir un paper actiu en aquesta teràpia per poder-se comunicar amb els pacients de final de vida
The importance of play during hospitalization of children	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26889107	Pubmed	Turquia	2	Revista de medicina	Anglès	Revisió de la literatura	Unitat pediàtrica i bloc quirúrgic.	Infants hospitalitzats.	Utilització de llibres, nines, imatges, vídeos per preparar als infants de la radioteràpia.	Els articles trobats en aquesta revisió exposen una disminució d'ansietat en els infants sotmesos a teràpia del joc	Els articles trobats en aquesta revisió exposen una disminució de l'estrès en els infants sotmesos a teràpia del joc	/	L'equip d'infermeria ha de tenir un paper actiu en aquesta teràpia per poder-se comunicar amb els pacients hospitalitzats i poder disminuir l'ansietat i l'estrès que provoca una hospitalització
Effect of play activities on hospitalized children's stress: a randomized clinical trial	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23078405	Pubmed	Brasil	2013	Revista de terapia ocupacional	Anglès	Estudi experimental	Unitat pediàtrica.	Infants hospitalitzats de 4 a 14 anys per malalties respiratòries.	Joguines: puzzles, representacions de plàstic de fruites i verdures, joguines de cuina, joguines de bellesa (pinta de cabell, maquillatge, bisuteria, etc). Ninots (representació del metge i la infermera), cotxes, avion, motocicletes de plàstic i pilotes.	/	Per mesurar la disminució d'estrès, ho varen realitzar mitjançant una mostra d'orina de 24 h, estudiant les variacions de cortisol (< cortisol = < estrès). Finalment, es va poder observar una disminució significativament del nivell d'estrès en els infants, però sobre tot, els infants en edat escolar.	/	No menciona l'equip d'infermeria a l'estudi.

TÍTOL	LINK	BASE DE DADES	PAÍS DE PUBLICACIÓ	ANY DE PUBLICACIÓ	TIPUS DE REVISTA	IDIOMA	TIPUS D'ESTUDI	ÀREA	PERFIL I EDAT PACIENT	TIPUS DE JOC	IMPACTE ANSIETAT	IMPACTE ESTRÈS	IMPACTE DOLOR	ROL DE LA INFERMERIA
Effect of play-based occupational therapy on symptoms of hospitalized children cancer: A single-subject study.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28503651	PubMed	Iran	2017	Revista d'infermeria oncològica	Anglès	Estudi experimental	Unitat d'oncologia infantil.	Dos infants amb leucèmia linfooblàstica aguda un nen 9 anys i una nena de 7 anys.	No especifica quin és el joc que utilitza.	Amb l'escala visual d'ansietat es van veure una disminució de l'ansietat dels dos pacients a l'hora de sotmetre's a procediments invasius.	/	Amb l'escala de dolor visual es varen registrar un valors més baixos durant la quimioteràpia i la post quimio als dos pacients, també en processos invasius.	Exposa que la infermeria especialitzada en pediatria oncoinfantil hauria de posar en pràctica aquesta teràpia ja que pot disminuir els efectes negatius de les intervencions que son sotmesos els pacients oncològics infantils.
The use of playing by the nursing staff on palliative care for children with cancer.	http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1983-1447201400030011&lang=es	Scielo	Brasil	2014	Revista d'infermeria	Anglès	Estudi descriptiu	Unitat d'oncologia infantil.	Infants hospitalitzats per processos cancerígens hematològics (leucèmia i limfoma).	Ús de joguines, dibuixos, pintures, música.	/	/	La infermeria utilitza el joc en procediments dolorosos, per distreure els infants.	La infermeria utilitza el joc de manera terapèutica, a més ajuda a una millor comprensió de les necessitats dels infants. És imprescindible que el joc s'incorpori a l'atenció de les cures infermeres.
Influence of Therapeutic Play on the anxiety of hospitalized school-age children: Clinical trial	http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-71672017000601244&lang=en	Scielo	Brasil	2017	Revista d'infermeria	Anglès	Estudi experimental	Unitat de pediatria.	Infants hospitalitzats 6 i 11 anys.	Joguines, teatre, música, manualitats.	En l'estudi no hi van haver molta diferència entre l'ansietat del grup control i el grup experimental en el procés de venopunció.	/	/	La infermera ha d'utilitzar les escales de valoració d'ansietat i anima que es desenvolupin més estudis sobre la teràpia del joc.
Rescuing the pleasure of playing of child with cancer in a hospital setting.	http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-71672015000300391&lang=es	Scielo	Brasil	2015	Revista d'infermeria	Portuguès	Experimental	Unitat pediàtrica.	Infants sense especificar l'edat	Trencaclosques, videjocs, jocs del mobil, dibuixar	/	/	/	En l'article exposa l'idea que infermeria hauria de desenvolupar habilitats i promoure activitats lúdiques en l'entorn hospitalari, per poder garantir una cura individualitzada i holística

